Torsdagen, 30 mars 2023

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

RESOLUTIONER

EUROPAPARLAMENTET

P9_TA(2023)0094

2022 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU

Europaparlamentets resolution av den 30 mars 2023 om 2022 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU (2022/2898(RSP))

(2023/C 341/01)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), särskilt artiklarna 2, 3.1, 3.3 andra stycket och 4.3 samt artiklarna 5, 6, 7, 11, 19 och 49,

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt de artiklar som handlar om att respektera, skydda och främja demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter i unionen, däribland artiklarna 70, 258, 259, 260, 263, 265 och 267,

— med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

— med beaktande av Europeiska unionens domstols rättspraxis,

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 13 juli 2022 om 2022 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU (COM(2022)0500),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2092 av den 16 december 2020 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten [1] (förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen),

— med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/692 av den 28 april 2021 om inrättande av programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1381/2013 och rådets förordning (EU) nr 390/2014 [2],

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

— med beaktande av FN:s instrument för skydd av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och rekommendationerna och rapporterna från FN:s allmänna återkommande utvärdering samt rättspraxis från FN:s konventionsorgan och människorättsrådets särskilda förfaranden,

---

[1] EUT L 433 I, 22.12.2020, s. 1.
[2] EUT L 156, 5.5.2021, s. 1.

— med beaktande av rekommendationer och rapporter från kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter, högkommissarien för nationella minoriteter, representanten för mediefrihet och andra organ inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE),

— med beaktande av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, den europeiska sociala stadgan, rättspraxis i Europadomstolen och Europeiska kommittén för sociala rättigheter, samt konventionerna, rekommendationerna, resolutionerna och rapporterna från Europarådets parlamentariska församling, ministerkommitté, kommissarie för mänskliga rättigheter, europeiska kommission mot rasism och intolerans, styrkommitté för antidiskriminering, mångfald och integration, Venedigkommission och övriga organ,

— med beaktande av samförståndsavtalet mellan Europarådet och Europeiska unionen av den 23 maj 2007 och rådets slutsatser av den 8 juli 2020 om EU:s prioriteringar för samarbetet med Europarådet 2020–2022,

— med beaktande av kommissionens motiverade förslag till rådets beslut av den 20 december 2017 om fastslående av att det finns en klar risk för att Republiken Polen allvarligt åsidosätter rättsstatsprincipen, utfärdat i enlighet med artikel 7.1 i EU-fördraget (COM(2017)0835),

— med beaktande av rapporterna från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) *Europe's civil society: still under pressure* av den 19 juli 2022, *Fundamental Rights Report 2022* av den 8 juni 2022, *Protecting civic space in the EU* av den 19 augusti 2022 och *Antisemitism – Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2011–2021* av den 3 november 2022 och dess andra rapporter, data och verktyg, särskilt Europeiska unionens informationssystem för grundläggande rättigheter (Efris),

— med beaktande av sin resolution av den 25 oktober 2016 med rekommendationer till kommissionen om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter ([3]),

— med beaktande av sin resolution av den 1 mars 2018 om kommissionens beslut att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget i fråga om situationen i Polen ([4]),

— med beaktande av sin resolution av den 19 april 2018 om behovet av att inrätta ett instrument för europeiska värden till stöd för civilsamhällesorganisationer som på lokal och nationell nivå främjar grundläggande värden inom Europeiska unionen ([5]),

— med beaktande av sin resolution av den 12 september 2018 om ett förslag med en begäran till rådet att enligt artikel 7.1 i fördraget om Europeiska unionen fastställa huruvida det finns en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter unionens värden ([6]),

— med beaktande av sin resolution av den 14 november 2018 om behovet av en övergripande EU-mekanism för skydd av demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter ([7]),

— med beaktande av sin resolution av den 7 oktober 2020 om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter ([8]),

— med beaktande av sin resolution av den 13 november 2020 om covid-19-åtgärdernas inverkan på demokratin, rättsstaten och de grundläggande rättigheterna ([9]),

---

([3]) EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.
([4]) EUT C 129, 5.4.2019, s. 13.
([5]) EUT C 390, 18.11.2019, s. 117.
([6]) EUT C 433, 23.12.2019, s. 66.
([7]) EUT C 363, 28.10.2020, s. 45.
([8]) EUT C 395, 29.9.2021, s. 2.
([9]) EUT C 415, 13.10.2021, s. 36.

Torsdagen, 30 mars 2023

— med beaktande av sin resolution av den 10 juni 2021 om rättsstatssituationen i EU och tillämpning av förordning (EU, Euratom) 2020/2092 om villkorlighet ([10]),

— med beaktande av sin resolution av den 24 juni 2021 om 2020 års rapport från kommissionen om rättsstatsprincipen ([11]),

— med beaktande av sin resolution av den 8 juli 2021 om utarbetande av riktlinjer för tillämpningen av den generella villkorlighetsordningen för skydd av unionsbudgeten ([12]),

— med beaktande av sin resolution av den 11 november 2021 om stärkande av demokratin och mediernas frihet och mångfald i EU: otillbörlig användning av civil- och straffrättsliga åtgärder för att tysta journalister, icke-statliga organisationer och det civila samhället ([13]),

— med beaktande av sin resolution av den 15 december 2021 om utvärdering av förebyggande åtgärder mot korruption, oriktiga utgifter och missbruk av EU-medel och nationella medel i samband med medel för nödåtgärder och krisrelaterade utgiftsområden ([14]),

— med beaktande av sin resolution av den 8 mars 2022 om det krympande utrymmet för det civila samhället i Europa ([15]),

— med beaktande av sin resolution av den 10 mars 2022 om rättsstatsprincipen och konsekvenserna av EU-domstolens dom ([16]),

— med beaktande av sin resolution av den 19 maj 2022 om 2021 års rapport från kommissionen om rättsstatsprincipen ([17]),

— med beaktande av sin resolution av den 9 juni 2022 om rättsstatsprincipen och det potentiella godkännandet av Polens nationella återhämtningsplan ([18]),

— med beaktande av sin resolution av den 15 september 2022 om förslaget till rådets beslut om att enligt artikel 7.1 i fördraget om Europeiska unionen fastställa huruvida det finns en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter unionens värden ([19]),

— med beaktande av sin resolution av den 15 september 2022 om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen 2020 och 2021 ([20]),

— med beaktande av sin resolution av den 20 oktober 2022 om rättsstatssituationen i Malta, fem år efter mordet på Daphne Caruana Galizia ([21]),

— med beaktande av sin resolution av den 20 oktober 2022 om ökande hatbrott mot hbtqi-personer i Europa i ljuset av det homofobiska mordet nyligen i Slovakien ([22]),

— med beaktande av sin resolution av den 10 november 2022 om rättvisa oavsett ras, icke-diskriminering och antirasism i EU ([23]),

---

([10]) EUT C 67, 8.2.2022, s. 86.
([11]) EUT C 81, 18.2.2022, s. 27.
([12]) EUT C 99, 1.3.2022, s. 146.
([13]) EUT C 205, 20.5.2022, s. 2.
([14]) EUT C 251, 30.6.2022, s. 48.
([15]) EUT C 347, 9.9.2022, s. 2.
([16]) EUT C 347, 9.9.2022, s. 168.
([17]) EUT C 479, 16.12.2022, s. 18.
([18]) EUT C 493, 27.12.2022, s. 108.
([19]) Antagna texter, P9_TA(2022)0324.
([20]) Antagna texter, P9_TA(2022)0325.
([21]) Antagna texter, P9_TA(2022)0371.
([22]) Antagna texter, P9_TA(2022)0372.
([23]) Antagna texter, P9_TA(2022)0389.

— med beaktande av sin resolution av den 24 november 2022 om bedömning av Ungerns efterlevnad av de rättsstatliga villkoren enligt villkorlighetsförordningen och läget beträffande Ungerns återhämtnings- och resiliensplan ([24]),

— med beaktande av rapporten från konferensen om Europas framtid om slutresultatet,

— med beaktande av artikel 132.2 i arbetsordningen,

— med beaktande av förslaget till resolution från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, och av följande skäl:

A. Unionen bygger på de gemensamma värden som stadfästs i artikel 2 i EU-fördraget: respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter – värden som är gemensamma för EU-medlemsstaterna och som kandidatländer måste följa för att få gå med i unionen som ett led i Köpenhamnskriterierna, som inte får åsidosättas eller omtolkas efter anslutningen. Demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter är ömsesidigt förstärkande värden som om de undergrävs kan utgöra ett systemhot mot unionen och medborgarnas fri- och rättigheter. Respekten för rättsstaten är bindande för unionen som en helhet och dess medlemsstater på alla förvaltningsnivåer, inklusive subnationella enheter.

B. Konferensen om Europas framtid gav uttryck för en tydlig önskan om att EU systematiskt ska upprätthålla rättsstatsprincipen i alla medlemsstater, skydda medborgarnas grundläggande rättigheter och bevara EU:s trovärdighet när man främjar sina värden inom EU och utomlands.

C. Principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 i EU-fördraget ålägger unionen och medlemsstaterna att respektera och bistå varandra när det gäller att fullgöra de skyldigheter som följer av fördragen, och medlemsstaterna är skyldiga att vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa fullgörande av de skyldigheter som följer av fördragen eller av unionens institutioners akter.

D. Om det införs konkreta och rättsligt bindande landsspecifika rekommendationer får medlemsstaterna hjälp med att förebygga, upptäcka och hantera utmaningar och en tillbakagång för rättsstatsprincipen.

E. Medlemsstaterna har infört nödåtgärder för att hantera covid-19-pandemin. För att dessa nödåtgärder ska vara lagliga måste principerna om nödvändighet och proportionalitet respekteras när de grundläggande rättigheterna eller de grundläggande friheterna begränsas. Vissa regeringar har använt de extraordinära åtgärderna som en ursäkt för att försvaga demokratiska kontroller och motvikter.

F. Det är nödvändigt att stärka och rationalisera de befintliga mekanismerna och att utveckla en gemensam övergripande EU-mekanism för att effektivt skydda demokratin, rättsstaten och de grundläggande rättigheterna och säkerställa att värdena i artikel 2 i EU-fördraget upprätthålls i hela unionen och främjas av kandidatländerna, om än med olika övervakningssystem, så att medlemsstaterna hindras från att utarbeta nationell lagstiftning som strider mot skyddet i artikel 2 i EU-fördraget. Kommissionen och rådet har fortsatt att avfärda behovet av en interinstitutionell överenskommelse om en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter,

G. Sedan maj 2022 har parlamentet också tagit upp rättsstatssituationen i Ungern, Malta och Polen i sina resolutioner. Dessutom har gruppen för övervakning av demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter inom parlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor tagit upp liknande problem i Bulgarien, Grekland, Slovakien, Slovenien och Spanien.

Samlad bedömning av rapporten

1. Europaparlamentet välkomnar kommissionens tredje årsrapport om rättsstatsprincipen som ett led i kommissionens verktygslåda för rättsstatsprincipen. Rapporten utgör ett steg mot en enhetlig mekanism för att upprätthålla unionens värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget, och den största utmaningen nu är att effektivt och konsekvent använda den befintliga verktygslådan för att skydda dessa värden och se till att de efterlevs.

([24]) Antagna texter, P9_TA(2022)0422.

Torsdagen, 30 mars 2023

2. Europaparlamentet noterar förbättringar jämfört med tidigare årsrapporter, till exempel införandet av landsspecifika rekommendationer. Parlamentet välkomnar också den särskilda uppmärksamhet som ägnas åt public service-medier och åt åtgärder för att säkerställa insyn i medieägandet, inbegripet rangordningen av övervakningsverktyget för mediepluralism, bedömningen av medlemsstaternas genomförande av Europadomstolens domar, den uppmärksamhet som ägnas åt finansiering av politiska partier, fokuset på jämställdhetsorgan, nationella människorättsinstitutioner och ombudsmän, övervakningen av utnämningar på hög nivå inom rättsväsendet och den ökade uppmärksamhet som ägnas åt juristyrket, inklusive domare, notarier och advokater.

3. Europaparlamentet uppmuntrar kommissionen att intensifiera sitt deltagande i offentliga debatter på lokal, regional och nationell nivå och att satsa mer på att öka medvetenheten om unionens värden och tillämpliga verktyg, inklusive årsrapporten, särskilt i de länder där det finns stor anledning till oro. Parlamentet stöder kommissionens insatser för att uppgradera rapporteringsmetoden och anser att en utvidgning av rapportens tillämpningsområde bör gå hand i hand med en ökning av resurserna. Parlamentet anser att mer tid bör avsättas åt kommissionens landsbesök, inklusive platsbesök.

4. Europaparlamentet beklagar de oroande tendenserna när det gäller pressfrihet, mediepluralism och journalisters säkerhet i flera medlemsstater och uppmanar kommissionen att noga övervaka situationen för medierna i framtida utgåvor av rapporten, även vad gäller medieägandet och finansieringen av public service-medier, samt att tillhandahålla rekommendationer och säkerställa en uppföljning genom lämpliga politiska och rättsliga åtgärder. Parlamentet fördömer störande politisk inblandning i redaktionella beslut, missbruk av rättsprocesser (munkavleprocesser) och olaglig övervakning av journalister, särskilt genom användning av spionprogram, och bekräftar att journalister fortsättningsvis kommer att utsättas för risker så länge institutionerna är oförmögna eller ovilliga att väcka åtal i de korruptionsfall som journalisterna avslöjar.

5. Europaparlamentet betonar den särskilda roll som nationella domstolsråd spelar för att skydda domstolarnas och domarnas oberoende mot politisk inblandning. Parlamentet beklagar djupt den fortsatta politiseringen av dessa organ i vissa länder och den förödande effekt detta har på rättssystemens oberoende och integritet.

6. Europaparlamentet erkänner Europeiska åklagarmyndighetens (Eppo) viktiga roll när det gäller att säkerställa rättsstatsprincipen och bekämpa korruption i unionen, och uppmuntrar kommissionen att i sina efterföljande rapporter noga övervaka nivån på medlemsstaternas samarbete med Eppo. Parlamentet uppmanar de medlemsstater som ännu inte har gjort det att ansluta sig till Eppo.

7. Europaparlamentet beklagar djupt att kommissionen inte till fullo har tagit hänsyn till de rekommendationer som parlamentet gett i sina tidigare resolutioner ([25]) och uppmanar kommissionen att vidta åtgärder med anledning av dem.

8. Europaparlamentet är bekymrat över bristen på enhetlighet mellan den övergripande rapporten och rekommendationerna, särskilt att de landsspecifika farhågor som uttrycks i den övergripande rapporten inte helt motsvarar de landsspecifika rekommendationerna. Parlamentet efterlyser en tydlig koppling mellan de farhågor som uttryckts och de rekommendationer som lagts fram.

9. Europaparlamentet betonar att den avsiktliga inriktningen på minoriteters rättigheter i vissa medlemsstater har skapat dynamik på andra håll, vilket framgår av bakslagen för kvinnors rättigheter, bland annat en försämring av situationen när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, hbtqi+-personer, migranter och andra minoritetsgrupper. Parlamentet efterlyser en sammanfattning av genomförandet av EU:s handlingsplan mot rasism i rapportens landskapitel och en analys av hur tillbakagången för rättsstatsprincipen påverkar olika minoritetsgrupper.

10. Europaparlamentet fördömer den italienska regeringens instruktioner till Milanos kommunfullmäktige om att sluta registrera barn till föräldrar av samma kön. Parlamentet anser att detta beslut oundvikligen kommer att leda till diskriminering inte bara av samkönade par utan även av deras barn. Parlamentet anser att denna åtgärd är en direkt kränkning av barns rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter från 1989. Parlamentet är bekymrat över att detta beslut är en del av en bredare attack mot hbtqi+-personer i Italien. Parlamentet uppmanar den italienska regeringen att omedelbart återkalla sitt beslut.

([25]) Resolutionerna av den 24 juni 2021 om kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2020 och av den 19 maj 2022 om kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2021.

11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att använda relevanta delar av den metod som tillämpas i de årliga rapporterna om rättsstatsprincipen i sin utvärdering av alla kandidatländer och potentiella kandidatländer för EU-anslutning.

Landsspecifika rekommendationer

12. Europaparlamentet välkomnar införandet av landsspecifika rekommendationer, som en uppföljning av parlamentets och det civila samhällets upprepade uppmaningar i detta syfte. Parlamentet påminner om att årsrapporterna tjänar som underlag för välgrundade diskussioner om rättsstatssituationen i medlemsstaterna och inom EU-institutionerna. Parlamentet konstaterar att dessa landsspecifika rekommendationer bidrar till att behandla specifika frågor i syfte att åstadkomma verkliga förbättringar i medlemsstaterna. Parlamentet beklagar dock djupt att rekommendationerna inte är bindande. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidareutveckla den årliga rättsstatscykeln genom att bedöma genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna i nästa årsrapport, med särskilda riktmärken och en tydlig tidsplan för genomförandet och med tydligt angivande av framsteg och tillbakagång.

13. Europaparlamentet beklagar att många av rekommendationerna är alltför vaga och saknar den specifika karaktär som krävs för att säkerställa ett effektivt genomförande. Parlamentet upprepar behovet av att fastställa en tidsplan för genomförandet av rekommendationerna och att i detalj ange de möjliga konsekvenserna i händelse av bristande efterlevnad.

14. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att utan tvekan eller dröjsmål inleda relevanta förfaranden, särskilt när regeringarna inte visar någon vilja att följa de landsspecifika rekommendationerna.

15. Europaparlamentet lovordar kommissionens insatser för att samarbeta bättre med nationella intressenter. Parlamentet erkänner det civila samhället som en viktig aktör för rättsstatsprincipen, med en viktig roll att spela i uppföljningen av årsrapporten och dess genomförande. Parlamentet uppmanar kommissionen att eftersträva ett konsekvent och meningsfullt deltagande av det civila samhället i både utarbetandet och uppföljningen av rapporten på nationell nivå, i samarbete med FRA, bland annat genom att avsätta tillräckligt med tid för att bidra till processen och i stor utsträckning göra det civila samhällets organisationer delaktiga vid landsbesök. Parlamentet uppmanar kommissionen att säkra en mer inkluderande, transparent och användarvänlig strategi för cykeln, i syfte att säkerställa ett meningsfullt deltagande av intressenter och ansvarsskyldighet under hela processen. Europaparlamentet efterlyser en mer systematisk presentation av bidragen från det civila samhället och yrkesorganisationer, bland annat från rättsväsendet, för att komplettera den information som tillhandahålls av medlemsstaternas regeringar.

16. Europaparlamentet erkänner den avgörande roll som det civila samhället och ett sunt medborgerligt utrymme spelar för att upprätthålla och skydda rättsstatsprincipen, och upprepar sin uppmaning om att ett separat kapitel ska ägnas åt det civila samhällets villkor i medlemsstaterna. Parlamentet betonar kopplingarna mellan medborgerligt utrymme och rättsstatsfrågor. Parlamentet uppmanar kommissionen att med hjälp av särskild finansiering investera mer i uppbyggnaden av civilsamhällesorganisationers kapacitet att övervaka och rapportera om situationen för rättsstatsprincipen i medlemsstaterna, och att säkerställa tillräckligt skydd för de civilsamhällesaktörer som deltar i denna process. Parlamentet är bekymrat över att en partisk fördelning av medel i vissa länder påverkar civilsamhällesorganisationer som arbetar med att främja utsatta gruppers rättigheter eller mer generellt för mål som regeringarna inte stöder. Parlamentet uppmuntrar till en grundlig bedömning av dessa frågor i alla länder som omfattas av rapporten och betonar behovet av landsspecifika rekommendationer för att ta upp dessa frågor. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att överväga direkt förvaltning av EU-medel även för att säkerställa att slutmottagare, bl.a. civilsamhällesorganisationer som arbetar med utsatta grupper, får de EU-medel som är avsedda för dem. Parlamentet uppmanar kommissionen att övervaka hur programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden påverkar det civila samhället i medlemsstaterna. Parlamentet uppmanar rådet och kommissionen att tillhandahålla tillräckliga medel för oberoende och EU-omfattande kvalitetsjournalistik på nationell, regional och lokal nivå.

17. Europaparlamentet betonar behovet av landsspecifika rekommendationer om de nationella åtgärderna mot covid-19-pandemin och deras inverkan på demokratin, rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna inom unionen. Parlamentet uppmanar kommissionen att fortsätta att övervaka och rapportera om dessa nationella processer, inklusive bästa praxis.

18. Europaparlamentet beklagar avsaknaden av landsspecifika rekommendationer om medlemsstaternas olagliga användning av spionprogramteknik, såsom Pegasus eller Predator, trots de konkreta avslöjandena om, och det ökande antalet bevis på, teknikens användning mot journalister, politiker, tjänstemän inom brottsbekämpande myndigheter, diplomater, advokater, affärsmän, aktörer i det civila samhället och andra aktörer. Parlamentet är ytterst oroat över de risker för det civila samhället, demokratin, rättsstatsprincipen och respekten för de grundläggande rättigheterna som de nationella

regeringarnas okontrollerade användning av spionprogram medför. Parlamentet beklagar att vissa medlemsstaters myndigheter har uppvisat brister i samarbetet med parlamentets undersökningskommitté när det gäller att undersöka användningen av Pegasus och motsvarande spionprogram.

Kvarstående uppmaningar från parlamentet när det gäller den årliga rapporten om rättsstatsprincipen

19. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att utvidga tillämpningsområdet för sin rapportering till att omfatta alla värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget. Parlamentet påminner om att det finns en inneboende koppling mellan rättsstatlighet, demokrati och grundläggande rättigheter. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen och rådet att omedelbart inleda förhandlingar med parlamentet om ett interinstitutionellt avtal om en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter, som bör omfatta hela tillämpningsområdet för värdena i artikel 2 i EU-fördraget. Parlamentet beklagar djupt att de kränkningar av migranters mänskliga rättigheter som sker vid EU:s yttre gränser inte ingår i kommissionens bedömning.

20. Europaparlamentet begär att det i årsrapporten tas med viktiga delar av Venedigkommissionens förteckning över rättsstatskriterier från 2016, såsom förebyggande av maktmissbruk, likhet inför lagen och icke-diskriminering, som för närvarande saknas.

21. Europaparlamentet välkomnar den åtgärd som kommissionen vidtagit för att i sin rapport inkludera medlemsstaternas genomförande av beslut från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som en indikator på kvalitet och respekt för rättsstatsprincipen. Parlamentet uppmanar kommissionen att utvidga denna analys till att omfatta ett korrekt förfarande för genomförande av dessa domstolsavgöranden på nationell nivå.

22. Europaparlamentet anser att samarbete med Europarådet och andra internationella organisationer är av särskild betydelse för att främja demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter inom EU. Parlamentet uppmanar kommissionen att analysera enskilda meddelanden från FN:s konventionsorgan.

23. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att inkludera ett nytt separat kapitel om unionens institutioner där man bedömer situationen när det gäller maktdelning, regelverket för korruptionsbekämpning, ansvarsskyldighet och kontroller och motvikter.

24. Europaparlamentet beklagar starkt rådets oförmåga att göra meningsfulla framsteg när det gäller de pågående förfarandena enligt artikel 7.1 i EU-fördraget. Parlamentet uppmanar med kraft rådet att reagera på all ny utveckling som påverkar rättsstatlighet, demokrati och grundläggande rättigheter. Parlamentet upprepar sin uppmaning till rådet att utfärda rekommendationer inom ramen för detta förfarande, och understryker att ytterligare förseningar av sådana åtgärder skulle innebära att rådet självt bryter mot rättsstatsprincipen. Parlamentet insisterar på att parlamentets roll och befogenheter respekteras.

25. Europaparlamentet fördömer skarpt de myndigheter i medlemsstaterna som vägrar att delta i kommissionens årliga rättsstatsdialog.

26. Europaparlamentet beklagar att rapporten inte tydligt erkänner den avsiktliga tillbakagången för rättsstatsprincipen i flera medlemsstater. Kommissionen uppmanas att klargöra att medlemsstater som under en längre period systematiskt, avsiktligt, allvarligt och permanent åsidosätter värdena i artikel 2 i EU-fördraget kanske inte uppfyller alla kriterier som kännetecknar en demokrati. Parlamentet påminner om att det redan har angett att Ungern har omvandlats till en hybridregim med parlamentariskt envälde, enligt relevanta index. Parlamentet upprepar rekommendationerna till kommissionen om att skilja mellan systematiska och enskilda överträdelser för att undvika risken för att de allvarligaste överträdelserna av rättsstatsprincipen trivialiseras och att låta de landsspecifika rekommendationerna åtföljas av tidsfrister för genomförande, mål och konkreta åtgärder som ska vidtas.

27. Europaparlamentet påminner om sin ståndpunkt när det gäller att involvera en panel av oberoende experter som ska ge råd till de tre institutionerna, i nära samarbete med FRA. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att be FRA ge råd om metoder och bedriva jämförande forskning för att tillföra detaljerad information på centrala områden i årsrapporten, med tanke på de inneboende kopplingarna mellan grundläggande rättigheter och rättsstatsprincipen. Med tanke på kommissionens och rådets ovilja uppmanar parlamentet sitt presidium att anordna ett förfarande för offentlig upphandling för att inrätta en sådan panel i parlamentets regi, i överensstämmelse med åtagandet i sina tidigare resolutioner ([26]), i syfte att ge parlamentet råd när det gäller hur olika EU-medlemsstater efterlever värdena i artikel 2 i EU-fördraget och att visa ett exempel på hur en sådan panel skulle kunna fungera i praktiken.

([26]) Resolutionerna av den 24 juni 2021 om kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2020 och av den 19 maj 2022 om kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2021.

28. Europaparlamentet upprepar att den årliga rättsstatscykeln bör fungera som underlag för aktiveringen av andra instrument som reaktion på hot eller överträdelser av rättsstatsprincipen på nationell nivå, såsom artikel 7 i EU-fördraget, förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen, ramen för rättsstatsprincipen, överträdelseförfaranden, inbegripet påskyndade förfaranden, ansökningar om interimistiska förfaranden vid EU-domstolen och åtgärder som rör bristande genomförande av EU-domstolens domar eller instrument inom ramen för EU:s finansiella lagstiftning. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att skapa en direkt koppling mellan bland annat de årliga rapporterna om rättsstatsprincipen och mekanismen för villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen.

o

o o

29. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, Förenta nationerna samt medlemsstaternas regeringar och parlament.